

Dankwoord van

Prof. dr. mr. Jonathan Soeharno

Comeniusdag 21 maart 2026

For the English translation please scroll down to page 8.

Zuurstof voor de vrijheid

"Misschien spreken jullie, mijn rechters, dit vonnis met meer angst uit dan waarmee ik het onderga."

Excellenties,

Mijnheer de burgemeester,

Dames en heren,

met deze beroemde woorden sprak Giordano Bruno zijn rechters toe toen zij hem veroordeelden, omdat hij zijn (wetenschappelijke) stellingen weigerde in te trekken. Op 17 februari 1600 werd hij gemuilkorfd, om te voorkomen dat hij tijdens zijn executie nog zou spreken – en levend verbrand. Zijn as werd in de Tiber geworpen. Al zijn werken kwamen terecht op de index van verboden boeken.

Bruno werd gedreven door een intense nieuwsgierigheid. Die besloeg werkelijk alles: van esoterie, het occulte tot wat wij nu 'harde wetenschap' zouden noemen. Deze ongebreidelde nieuwsgierigheid bracht hem tot zeer omstreden conclusies, bijvoorbeeld dat materie bestaat uit atomen en dat het universum oneindig is en geen centrum heeft (voor dat laatste werd hij in Oxford bespot).

Zijn drang naar kennis was hem meer waard dan zijn leven. Wie op de Campo di Fiori in Rome loopt en zijn standbeeld ziet, ziet dan ook geen angstige maar een vastberaden Giordano Bruno, die met vlamme ogen kijkt naar het Vaticaan.

Bruno was een voorbeeld voor Comenius, die met lof over hem schreef. Comenius moet veel van Bruno hebben herkend. Ook Comenius' nieuwsgierigheid kende geen grenzen: hij is vooral bekend van zijn pedagogiek, maar schreef ook over magie, over de steen der wijzen, over alchemie en over zieners. Niet voor niets noemde hij zijn leer *pansofie* – allesomvattende kennis.

Bruno en Comenius en hebben nog een ding gemeen. En dat is dat zij te maken hadden met vijandige machten. Daardoor kwam hun leven herhaaldelijk op het spel te staan, net als hun werken. Ook het leven van Comenius werd gekenmerkt door vluchten en dreiging vanwege wetenschappelijke stellingnames.

Dat overkwam ook een tijdgenoot van Comenius. Naast rechten en filosofie heb ik theologie gestudeerd aan de Universiteit Utrecht. De eerste rector-magnificus van mijn alma mater – de theoloog Gisbertus Voetius – deed de toen in Utrecht gevestigde filosoof René Descartes in de ban. Descartes stelde rationele, methodische twijfel voorop (*cogito ergo sum*). Een bedreiging voor het geloof, oordeelde Voetius, die Descartes – we zouden nu zeggen – *cancelde*.

Bij theologie vond ik de spanning tussen de vrijheid van denken en ideologie heel voelbaar; en ik heb ideologische begrenzing van academische vrijheid – van vrijheid – steeds met grote scepsis gevolgd.

De filosoof Hegel zei ooit dat ideologie een cirkel is die zelf probeert te sluiten. Terwijl ongebreidelde nieuwsgierigheid zoekt naar openheid.

Er is een lange traditie van vrijdenkers die deze spanning aan den lijve hebben ondervonden: van Socrates die om zijn kritische geest de gifbeker moest drinken, Aristoteles die uit Athene werd verbannen, Hypatia – dat zij vrouw was, versterkte misschien nog wel de jaloezie – die met scherven in stukken werd gesneden en Spinoza die uit de Amsterdamse synagoge werd verbannen. En Bruno, Comenius en Descartes.

Tegenwoordig beschouwen we dit als middeleeuwse praktijken. Wij leven sinds de Verlichting immers in een samenleving – in een

rechtsstaat – met afdwingbare garanties voor onze vrijheden. Zoals de vrijheid van meningsuiting – juist ook van onwelgevallige meningen – en het recht op onderwijs. Het beginsel van academische vrijheid is in sommige landen zelfs in de grondwet opgenomen, niet toevallig in het naoorlogse Duitsland. Om vrijdenkers te beschermen tegen macht, die kwaadwillend wordt. Tegen ideologie, die geen openheid verdraagt.

Maar de rechtsstaat staat onder druk. De *Rule of Law Index* (van het World Justice Project) analyseert dat in 2025 het rechtsstatelijk gehalte in 68% van de landen is gedaald (en in de meeste gevallen: verder is gedaald). Autoritaire elementen nemen toe, waarborgen tegen overheidsmacht nemen af, rechterlijke onafhankelijkheid wordt aangetast en fundamentele vrijheden, waaronder academische vrijheid en vrijheid van meningsuiting, kunnen rekenen op meer restricties.

Ook in Nederland staat de rechtsstaat onder druk. Nederlands zakte op de *Rule of Law Index* in zeven jaar tijd van een vaste 5e plek naar plaats 9. We weten uit onderzoek dat autoritaire tendensen ook hier toenemen. Een vast ingrediënt van deze tendensen is dat er bepaald verwachtingen zijn van de rechtspraak en de academie: deze hebben zich te plooiën naar 'goede' of 'kwade' politieke bedoelingen. En moeten vooral niet te onafhankelijk of te 'neutraal' zijn.

In Nederland zijn we gewend geraakt aan mooi weer. Aan politici die staan vóór onze vrijheidsinstitutes: de minister van justitie die staat vóór de rechtspraak, de minister van onderwijs die staat vóór de academie. Maar niet aan anti-institutionele politici die hun macht gebruiken om de rechtspraak naar hun hand te zetten. Of om meer inhoudelijke sturing te geven aan de academie (of deze simpelweg financieel te korten). Uit Polen, Hongarije en recent de Verenigde Staten weten we inmiddels hoe hard het kan gaan met de rechtsstaat, wanneer politici aan de macht komen die in onze vrijheden een bedreiging zien.

Een paar maanden geleden sprak ik op een congres met Waldemar Żurek, de huidige Poolse minister van justitie. Żurek is oud-rechter, en was als rechter actief in het organiseren van de rechtersprotesten tegen de voormalige regering van de Poolse partij van Recht en Rechtvaardigheid (PiS). Een regering die actief de onafhankelijkheid van de rechtspraak probeerde te ondermijnen.

Het kwam hem duur te staan: Żurek kreeg de ene na de andere tuchtprocedure aan zijn broek (een beproefd middel om rechters in het

gareel te houden). Op één moment liepen er 20 procedures tegelijk tegen hem (68 in totaal). Doel van deze procedures was om hem te muilkorven; monddood te maken: alle tijd – vooral reistijd – die hij nodig had om op verschillende plaatsen in Polen te moeten verschijnen in deze tuchtprocedures kon hij immers niet besteden aan rechtszaken.

Hij kreeg tijdens het congres de vraag: wat is nu de essentie van de rechtsstaat? Want ook onder de PiS-regering werden er gewoon rechters benoemd. En kun je nu in de Verenigde Staten wel of niet zeggen dat de rechtsstaat onder druk staat? Waar ligt precies dat omslagpunt?

Zijn antwoord was simpel en treffend: de rechtsstaat is als zuurstof. Je ziet de rechtsstaat niet, als die er is. Maar je begint te stikken als deze er niet is.

Zo is het ook met academische vrijheid. Die zie je niet als die er is. En het kan heel verleidelijk zijn om daaraan allerlei goedbedoelde beperkingen op te leggen: bestuurlijk (het moet toch mooi passen in onderzoeksprogramma's), commercieel (bij extern gefinancierd onderzoek is het toch logisch dat de opdrachtgever iets mag vinden) of ideologisch (sommige onderzoeksprojecten, conclusies, standpunten of perspectieven zijn misschien wenselijker dan andere; of gewoonweg niet zo handig voor je academische carrièrekansen). En dan heb ik nog niet eens over *kwaad bedoelde* beperkingen.

Wie bewaakt eigenlijk de zuurstof die nodig is voor ongebreidelde nieuwsgierigheid?

Dat brengt mij terug bij Comenius. "De aangeboren liefde voor vrijheid is onaantastbaar," schreef hij: vernieuwing en innovatie hebben veel zuurstof nodig, ook waar dat op het eerste gezicht misschien niet nodig lijkt. Neem Comenius' baanbrekende pedagogiek. Deze is wereldwijd vermaard. Maar ik ben ervan overtuigd dat deze niet had kunnen bestaan zonder een ongebreidelde, vrije geest, die zich óók bezighield met wat niet alleen wij, maar ook de universiteiten toen, speculatieve en esoterische vaagheden zouden noemen. Juist dáár verlegde hij zijn grenzen en vond hij originele verbindingen.

Zo is bekend dat hij kritisch was op het methodische rationalisme van Descartes. Hij vond dat een te magere basis voor pedagogische kennis. Er was toch ook iets als liefdevolle toewijding? Hij stelde liever deze notie centraal in zijn pedagogische benadering. Hij moest ook niets hebben van louter rationele aansturing: "Laten alle dingen zichzelf

ontplooiën en laat dwang afwezig zijn," vond hij. Liever dan de kille wetenschappelijke, Cartesiaanse, benadering koos hij dus voor zijn vagere, speculatieve *pansofische* insteek: steeds vanuit het geheel denken, maar met liefdevolle aandacht voor het kleine. Het zou de pedagogiek blijvend veranderen.

Waar vinden we vandaag de zuurstof voor onze vrijheid? Zeker nu de rechtstaat onder druk staat en wij van mooi weer naar slechter weer lijken te gaan. Stel nu, dat het van dag nacht wordt?

Ik ben in zekere zin optimistisch gestemd. Want juist onder druk bewijzen vrijheidsgaranties hun waarde.

Hoe dan ook zou mijn onderzoek, als hoogleraar rechtspleging, bij mooi weer niet interessant moeten zijn voor de media. Mijn vakgebied hoort immers een saai vakgebied te zijn – vol beginselmatige vanzelfsprekendheden.

Toen we bijvoorbeeld in 2023 met tien staatsrechtgeleerden de waarborgen van onze rechtsstaat tegen politieke druk onderzochten, zagen we dat ook als een wetenschappelijke routineklus. Het was hier nog mooi weer, maar het schemerde in Polen en Hongarije. Bij wijze van academische exercitie leek het ons nuttig en interessant om te kijken hoe *onze* rechtsstaat zou reageren op autoritaire strategieën: politici die aan de begrotingsknoppen zouden draaien van de rechtspraak, tuchtprocedures zouden inzetten tegen onwelgevallige rechters, zich tegen de benoemingen van gerechtsbestuurders of zelfs individuele rechters aan zouden bemoeien, procedures tegen de overheid financieel zouden 'ontmoedigen' of zelfs rechters via de media onder zouden vuur nemen.

Terwijl wij ons in het begin alleen plichtmatig afvroegen of het de moeite was om dit onderzoek te 'valoriseren', was dit anders in oktober 2024, toen we het onderzoek af hadden. De PVV had toen net forse bezuinigingen op de academie aangekondigd. Onze conclusies, die ons niet verrasten maar waarvan we toch schrokken, logen er niet om: onze rechtsstaat is zodanig ingericht op mooi weer, dat er nauwelijks harde waarborgen zijn tegen kwaadwillende politici. We vonden dat dit probleem breder onder de aandacht moest komen. Veelzeggend is dat het toen geen enkele moeite kostte om mediabelangstelling te krijgen voor dit normaal gesproken saaie constitutionele onderzoek.

En niet voor niets. De rechtsstaat is er niet voor de dag (waar vriendschap is, is geen recht nodig, zegt Aristoteles), maar voor de nacht. Voor de situatie waarin wij elkaar niet meer kunnen verdragen. Waar hetzies ontstaan, bijvoorbeeld tegen minderheden. Dan worden nachtblinde waarden als gelijkheid en neutraliteit ineens belangrijk. Iets soortgelijks geldt voor academische vrijheid: bij dag is het prachtig om na te denken waar je als wetenschapper wel of niet mee geassocieerd wil worden en welke thema's goed zouden scoren op valorisatie. Maar bij nacht moet je er niet aan denken dat academici om hun stellingen worden genuilkorfd – of dat nu gebeurt via censuur, bedreigingen of, lichter maar niet minder effectief, het in rook zien opgaan van hun wetenschappelijke carrière.

De brede aandacht die er nu is voor de rechtsstaat en voor academische vrijheid, ook bij de jury van de Comeniusprijs, stemt mij hoopvol. Het laat zien dat onze vrijheden *gewild* zijn.

Ik kom daarmee tot mijn dankwoord. Allereerst aan de leden van de jury. Als een stichting met mij contact zoekt, dan hebben zij doorgaans een integriteitprobleem waarbij zij ondersteuning wensen. Dus toen Geert ten Dam een belafsprak inplande, las ik van tevoren de jaarverslagen en bekeek ik de bestuurswissels, om helemaal verrast te worden met deze eervolle prijs.

Een prijs die ik deel met al mijn mede-saaie wetenschappers die – ook bij mooi weer – bleven schrijven over het belang van constitutionele waarborgen voor de rechtsstaat en het belang van academische vrijheid.

En die ik deel met praktijkjuristen, rechters en advocaten, die zich voor maar vooral ook achter de schermen inzetten voor de rechtsstaat. Ik dank De Brauw, het advocatenkantoor waaraan ik in deeltijd verbonden ben. Aandacht voor de rechtsstaat heb ik daar altijd als iets vanzelfsprekends ervaren. Toen zich de eerste tekenen van politieke tegenwind aandienen, gold dat ook voor de ruimte om mij voor de rechtsstaat in te zetten.

Ik ben ook geraakt door het vertrouwen dat de jury met deze onderscheiding uitspreekt. En in het bijzonder door de inzet te benoemen voor het brengen van nuance in verharde, gepolariseerde debatten.

Het lijkt soms verstandig om hier veilig buiten te blijven, maar een aantal jaren geleden – toen de ideologische gemoederen ook verhit

waren – vroeg ik het mij af. Als ik niet over de omgang met zwaar gepolariseerde vraagstukken wil schrijven – vanuit mijn verschillende studies en posities – in hoeverre mag ik het dan van anderen verwachten? Van jonge academici die nog geen vaste positie hebben? En brengt niet juist de combinatie van studies en posities, die het mogelijk maken om meerdere perspectieven te verbinden, een verantwoordelijkheid met zich?

Nu, het is bepaald niet altijd een dankbare of plezierige taak om in tijden van steeds fellere polarisatie op te komen voor nuance. Iedereen weet inmiddels hoe hard polarisatie kan zijn, zeker op universiteiten. Maar in deze hardheid ligt ook de noodzaak besloten om zich te blijven inspannen voor de gedeelde ruimte. Tegen die achtergrond ben ik, nogmaals, geraakt dat de jury dit juist heeft benoemd. Ook deze prijs geeft zuurstof.

Zuurstof om voor het behoud van vrijheidswaarden te vechten en om – in de geest van Comenius – in positieve zin te zoeken naar verbindingen. Het bouwen van bruggen tussen de bubbels, tussen theorie en praktijk, tussen wat we weten en wat sommigen ten diepste geloven, tussen politiek en wetenschap, tussen publiek en privaat, tussen activisten vóór en activisten tegen. Om gedeelde plaatsen te creëren en te beschermen.

Tot slot. "De aangeboren liefde voor vrijheid is onaantastbaar" – deze woorden van Comenius klinken als een soort appél. Soms vraag ik mij af, in hoeverre wij – ik – bereid zijn om deze onaantastbare liefde voor vrijheid te beschermen. Ik beschouw deze prijs als een blijvende opdracht daartoe, en als een herinnering. Een herinnering aan de onaantastbaarheid, die spreekt uit de vlamme ogen van Giordano Bruno.

Oxygen for freedom. Comenius Prize 2026 Acceptance Speech

"Perhaps you, my judges, pronounce this sentence with more fear than I endure it."

Your Excellencies,

Mr. Mayor,

Ladies and gentlemen,

With these famous words, Giordano Bruno addressed his judges when they sentenced him for refusing to retract his (scientific) theses. On February 17, 1600, he was muzzled, so that would be unable to speak during his execution – and burnt alive. His ashes were thrown into the Tiber. All his works were added to the Index of Prohibited Books.

Bruno was driven by an intense curiosity. This encompassed everything: from esotericism, the occult to what we would now call "hard science." This unbridled curiosity led him to highly controversial conclusions, such as that matter is made up of atoms and that the universe is infinite and has no center. For the latter, he was ridiculed in Oxford.

His thirst for knowledge was worth more to him than his life. Anyone walking on the Campo di Fiori in Rome and seeing his statue will see not a fearful but a determined Giordano Bruno, gazing at the Vatican with fiery eyes.

Bruno was a model for Comenius, who wrote highly of him. Comenius must have recognised much of Bruno. Comenius's curiosity also knew no bounds: he is best known for his pedagogy, but he also wrote about magic, the philosopher's stone, alchemy, and seers. It was not without reason that he called his teaching pansophy – all-encompassing knowledge.

Bruno and Comenius have one more thing in common: they faced hostile forces. As a result, their lives were repeatedly jeopardised, as were their works. Comenius's life, too, was marked by flight and threats due to his scientific positions.

This also happened to a contemporary of Comenius. Besides law and philosophy, I studied theology at Utrecht University. The first rector magnificus of my alma mater – the theologian Gisbertus Voetius – banned the then-Utrecht-based philosopher René Descartes. Descartes prioritised rational, methodical doubt (*cogito ergo sum*). Voetius considered it a threat to faith and had Descartes – we would now say – *cancelled*.

In theology, I found the tension between freedom of thought and ideology very palpable; and I have always viewed ideological limitations on academic freedom – of freedom – with great skepticism.

The philosopher Hegel once said that ideology is a circle that tries to close itself. While unbridled curiosity seeks openness.

There's a long tradition of freethinkers who experienced this tension firsthand: Socrates, who was poisoned for his critical spirit, Aristotle, who was banished from Athens, Hypatia – perhaps the fact that she was a woman further exacerbated the jealousy – who was cut to pieces with shards, and Spinoza, who was banished from the Amsterdam synagogue. And Bruno, Comenius, and Descartes.

Today, we consider these to be medieval practices. After all, since the Enlightenment we live in a rule of law with enforceable guarantees for our freedoms. Such as freedom of speech – especially of unwelcome opinions – and the right to education. The principle of academic freedom has even been enshrined in the constitution in some countries, not coincidentally in post-war Germany. To protect freethinkers, from powers that become malevolent. From ideology, that cannot tolerate openness.

But the rule of law is under pressure. The *Rule of Law Index* (of the World Justice Project) analyses that in 2025, the rule of law has declined in 68% of the countries (and in most cases, has declined further). Authoritarian elements are on the rise, safeguards against government power are diminishing, judicial independence is being eroded, and fundamental freedoms, including academic freedom and freedom of expression, are facing increased restrictions.

The rule of law is also under pressure in the Netherlands. In seven years the Netherlands dropped from a stable 5th place to 9th place on the *Rule of Law Index*. Research shows an increase in authoritarian tendencies, also here. A key element of these tendencies is an expectation that the

judiciary and academia must in some way bend to political motives, whether 'good' or 'bad'. In any case, they must not be too independent or too 'neutral'.

In the Netherlands, we've grown accustomed to fair weather. To politicians who champion our institutions of freedom: the Minister of Justice championing the judiciary, the Minister of Education championing academia. But not to anti-institutional politicians who use their power to manipulate the judiciary. Or to give more substantive direction to academia (or simply cut its funding). We now know from Poland, Hungary, and more recently the United States how quickly the rule of law can deteriorate when politicians consider our freedoms a threat.

A few months ago, I spoke at a conference with Waldemar Żurek, the current Polish Minister of Justice. Żurek is a former judge and, as a judge, was active in organizing the judicial protests against the former government of the Polish Law and Justice (PiS) party. A government that actively tried to undermine the independence of the judiciary.

It cost him dearly: Żurek was faced with one disciplinary procedure after another (a tried-and-true method to keep judges in line). At one point, 20 cases were pending against him simultaneously (68 in total). The purpose of these proceedings was to muzzle him: all the time – especially travel time – he needed, to appear in various locations across Poland for these disciplinary proceedings, could not be devoted to handling cases.

During the congress, he was asked: what is the essence of the rule of law? After all, also under the PiS government cases were handled and judges were being appointed. And can you say in the United States that the rule of law is under pressure or not? Where exactly lies the tipping point?

His answer was simple and striking: the rule of law is like oxygen. You don't see it when it's there. But you suffocate when it's gone.

It's the same with academic freedom. You don't see it when it's there. And it can be very tempting to impose all sorts of well-intentioned restrictions on it: administrative (it has to fit neatly into research programs?), commercial (with externally funded research, isn't it logical that the client has an opinion?), or ideological (some research projects, conclusions, viewpoints, or perspectives are perhaps more desirable

than others; or simply not beneficial for the furthering of your academic career?). And I haven't even mentioned *malicious restrictions*.

Who then, is safeguarding the oxygen needed for unbridled curiosity?

That brings me back to Comenius. "The innate love for freedom is inviolable," he wrote: renewal and innovation require a great deal of oxygen, even where it may seem unnecessary at first glance. Take Comenius's groundbreaking pedagogy. It is renowned worldwide. But I am convinced that it could not have existed without an unbridled, free spirit. A free spirit that also engaged with what not only we, but also the universities of the time, would call speculative and esoteric vagueness. It was precisely there that he pushed his boundaries and found original connections.

It is well known, for example, that he was critical of Descartes' methodological rationalism. He considered it too meager a foundation for pedagogical knowledge. Surely there was such a thing as *loving devotion*? He preferred to place this notion at the heart of his pedagogical approach. He also had no interest in purely rational guidance: "Let all things unfold themselves and let coercion be absent," he believed. Rather than the cold scientific, Cartesian approach, he therefore opted for his vaguer, speculative, *pansophic approach*: always thinking from the whole, but with loving attention to the small. It would have a lasting impact on the field of pedagogics.

Where do we find the oxygen for our freedom today? Especially now that the rule of law is under pressure and we seem to be going from fair weather to worse. What if it turns from day to night?

In a sense, I'm optimistic. Because it's precisely under pressure that guarantees for freedom prove their worth.

In any case, my research, as a professor of adjudication of law, shouldn't be interesting to the media in times of fair weather. My field should be a boring one – full of principled assumptions.

For example, when we, along with ten constitutional lawyers, investigated the safeguards of our constitutional state against political pressure in 2023, we saw it as a routine academic exercise. The weather was fair here, but it was dammering in Poland and Hungary. As an academic exercise, we thought it would be useful and interesting to examine how our constitutional state would respond to authoritarian

strategies: politicians manipulating the budgets of the judiciary, initiating disciplinary proceedings against unfavorable judges, interfering with the appointments of judicial administrators or even individual judges, financially 'discouraging' legal proceedings against the government, or even targeting judges through the media.

While we initially only dutifully considered whether it was worthwhile to 'valorise' (garner media attention for) this research, this was different in October 2024, when we completed the study. The PVV (Party for Freedom) had just announced significant budget cuts to the academy. Our conclusions, which didn't surprise us but we were nevertheless startled, were clear: our constitutional state is ill-equipped against malicious politicians. We felt this problem deserved wider attention. Very telling, it was effortless to garner media attention for this normally dull constitutional study.

And for good reason. The rule of law isn't for the day (where there is friendship, there is no need for law, says Aristotle), but for the night. For the situation where we do no longer tolerate each other. Where witch hunts arise, for example, against minorities. Then night-blind values such as equality and neutrality suddenly become important. Something similar applies to academic freedom: during the day, it's wonderful to consider what you, as a scholar, do or do not want to be associated with and which themes would score well in terms of valorisation. But at night, you do not want to imagine academics being muzzled for their theses – whether through censorship, threats or, milder but not less effective, seeing academic careers go up in smoke.

The widespread attention now being paid to the rule of law and academic freedom, including by the Comenius Prize jury, gives me hope. It shows that our freedoms are valued.

This brings me to my words of thanks. First, to the members of the jury. When a foundation contacts me, they usually have an integrity issue they'd like support for. So when Geert ten Dam scheduled a phone call, I read the annual reports and reviewed the board changes beforehand, only to be completely surprised with this honourable award.

A prize I share with all my fellow dull academics who – also in fair weather – continued to write about the importance of constitutional guarantees for the rule of law and the importance of academic freedom.

And one I share with practicing lawyers: judges and attorneys who work – importantly also behind the scenes – to promote the rule of law. I thank De Brauw, the law firm where I work part-time. I always found attention for the rule of law to be self-evident there. And when the first signs of political headwind emerged, so was the space to further my commitment to the rule of law.

I am also touched by the confidence the jury expresses with this award. In particular by highlighting the commitment to bring nuance to hardened, polarized debates.

It sometimes seems wiser to stay safely out of these, but a few years ago – when ideological tensions were also heated – I wondered. If I don't want to write about dealing with highly polarized issues – with my various studies and positions – to what extent can I expect it from others? From young academics who don't yet have a permanent position? And does the combination of studies and positions, which makes it possible to connect multiple perspectives, not entail responsibility?

Now, advocating for nuance in times of increasingly fierce polarization isn't always a rewarding or enjoyable task. Everyone knows by now how harsh polarization can be, especially at universities. But within this harshness also lies the need to upkeep the effort for shared space. Against this background, I am, once again, touched that the jury has highlighted this. This award too provides oxygen.

Oxygen to fight for the preservation of freedom values and – in the spirit of Comenius – to seek positive connections. Building bridges between the 'bubbles', between theory and practice, between what we know and what some deeply believe, between politics and science, between public and private, between activists for and activists against. To create and protect shared spaces.

I conclude. "The innate love for freedom is inviolable" – these words of Comenius sound like an appeal. Sometimes I wonder to what extent we – I – are prepared to protect this inviolable love of freedom. I view this prize as an ongoing task to do so, and as a reminder. A reminder of the inviolability, that speaks from the fiery eyes of Giordano Bruno.

Translation by Sophia Dijkstra